

Wymagania edukacyjne z języka polskiego

KLASA V SZKOŁY PODSTAWOWEJ

1. Zakres i obszary wymagań

Zakres lekturowy: lektury obowiązkowe i uzupełniające przewidziane do omówienia w klasie V w realizowanym programie nauczania, a ponadto krótsze utwory narracyjne i liryczne, wybrane fragmenty Biblii, mity, baśnie, legendy oraz teksty filmu, teatru, malarstwa, muzyki, publicystyki i komiksu.

Nr	Obszar	Zakres
I	Komunikacja	uważne słuchanie, intencja, odbiorca, etyka i uzasadnianie stanowiska
II	Odbiór tekstów kultury	literatura, film, teatr, komiks, sztuki plastyczne, przekazy audialne i audiowizualne
III	Świadomość językowa	gramatyka, słownictwo, składnia, ortografia i interpunkcja
IV	Tworzenie wypowiedzi	notatka, plan, opis, opowiadanie, korespondencja, relacja i opinia
V	Edukacja medialna i autorefleksja	informacja i opinia, reklama, higiena cyfrowa, emocje, wartości i wspólnota
VI	Praktyki lekturowe i samokształcenie	nawyki czytelnicze, wybór tekstów, źródła, słowniki i samoocena

I. Komunikacja

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń porozumiewa się w prostych sytuacjach z pomocą i przestrzega podstawowych zasad rozmowy.

- rozpoznaje nadawcę, odbiorcę i podstawową intencję komunikatu;
- słucha rozmówcy i podejmuje próbę udzielenia odpowiedzi na temat;
- przedstawia się oraz krótko mówi o swoich doświadczeniach i zainteresowaniach;
- stosuje podstawowe zwroty grzecznościowe;
- odróżnia komunikat słowny od prostego komunikatu niewerbalnego.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto samodzielnie uczestniczy w typowych sytuacjach komunikacyjnych.

- formułuje zrozumiałą wypowiedź zgodną z własną intencją;
- dostosowuje podstawowe słownictwo i sposób mówienia do sytuacji oraz odbiorcy;
- uważnie słucha, zadaje pytania i odpowiada pełnymi zdaniami;
- nazywa własne potrzeby, uczucia i emocje w sposób akceptowany społecznie;
- formułuje opinię i podaje proste uzasadnienie.

Ocena dobra (4)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto komunikuje się celowo, poprawnie i z uwagą na rozmówcę.

- buduje spójną wypowiedź ustną i pisemną odpowiednią do celu;
- rozpoznaje znaczenie gestu, mimiki, tonu głosu i innych sygnałów niewerbalnych;
- podtrzymuje rozmowę, trafnie reaguje i uwzględnia wypowiedzi innych;
- uzasadnia stanowisko przykładem lub odwołaniem do tekstu;
- stosuje zasady grzeczności językowej także w komunikacji cyfrowej.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto samodzielnie dobiera skuteczne i etyczne sposoby komunikowania się.

- precyzyjnie dostosowuje treść, styl i formę do odbiorcy oraz sytuacji;
- aktywnie słucha, porządkuje informacje i odnosi się do argumentów rozmówcy;
- wyraża emocje, potrzeby i odmienne zdanie z poszanowaniem innych;
- buduje przekonujące uzasadnienie złożone z kilku powiązanych argumentów;
- rozpoznaje nieporozumienie i proponuje sposób naprawienia komunikacji.

Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto twórczo i odpowiedzialnie kieruje komunikacją.

- formułuje szczególnie trafne, klarowne i angażujące wypowiedzi;
- dobiera oryginalne, ale adekwatne środki wyrazu;
- łączy różne perspektywy i pomaga uporządkować rozmowę lub pracę zespołu;
- samodzielnie ocenia skuteczność komunikatu i świadomie go doskonali.

II. Odbiór tekstów kultury**Ocena dopuszczająca (2)**

Uczeń odczytuje podstawowe informacje i sensy tekstu.

- czyta ze zrozumieniem prosty tekst i wskazuje najważniejsze informacje;
- rozpoznaje bohatera, narratora lub podmiot mówiący, miejsce, czas i główne wydarzenia;
- odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych;
- rozpoznaje wiersz, opowiadanie, powieść, baśń, legendę, mit i komiks;
- wyraża pierwsze wrażenie po lekturze, filmie, spektaklu lub kontakcie z dziełem sztuki.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto samodzielnie opisuje typowe elementy tekstu.

- ustala kolejność wydarzeń i przedstawia elementy świata przedstawionego;
- charakteryzuje bohatera na podstawie jego zachowania i wypowiedzi;

określa temat, nastrój i podstawową problematykę;
rozpoznaje epitet, porównanie, wyliczenie, powtórzenie, przenośnię, wyraz dźwiękonaśladowczy i rymy;
wskazuje charakterystyczne cechy literatury, filmu, teatru, komiksu lub obrazu.

Ocena dobra (4)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto łączy analizę z uzasadnionym odczytaniem.

wyjaśnia motywy działania bohaterów i ocenia ich postępowanie;
określa perspektywę oraz intencję nadawcy;
wyjaśnia znaczenie wybranych środków językowych i artystycznych;
rozpoznaje sposób oddziaływania tekstu na emocje, wyobraźnię i przekonania odbiorcy;
porównuje dwa teksty lub dwa sposoby przedstawienia podobnego tematu.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto samodzielnie interpretuje różnorodne teksty kultury.

formułuje spójną propozycję odczytania i popiera ją trafnymi przykładami;
porównuje perspektywy, intencje, postawy i emocje przedstawione w tekstach;
wyjaśnia współdziałanie treści, kompozycji, języka, obrazu i dźwięku;
odnosi problemy i decyzje bohaterów do rzeczywistych sytuacji i własnych doświadczeń;
interpretuje głosowo tekst z właściwą intonacją, tempem i ekspresją.

Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto odczytuje teksty twórczo i wieloaspektowo.

dostrzega nieoczywiste znaczenia i zależności między różnymi tekstami kultury;
samodzielnie dobiera kryteria porównania oraz uzasadnia ich przydatność;
proponuje oryginalną interpretację zgodną z tekstem;
twórczo przekształca tekst w inną formę, zachowując jego kluczowe sensy.

III. Świadomość językowa

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń rozpoznaje podstawowe elementy języka i stosuje najważniejsze zasady w prostych wypowiedziach.

odróżnia głoskę od litery, dzieli wyrazy na sylaby i porządkuje je alfabetycznie;
rozpoznaje rzeczownik, czasownik, przymiotnik, przysłówki, przymek, spójnik i liczebnik;
rozpoznaje podmiot i orzeczenie oraz zdanie i równoważnik zdania;
odróżnia zdanie pojedyncze od złożonego oraz podstawowe typy wypowiedzi;
stosuje podstawowe zasady pisowni i najczęstsze znaki interpunkcyjne.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto wykorzystuje podstawową wiedzę językową w typowych zadaniach.

określa podstawowe kategorie gramatyczne poznanych części mowy i stosuje ich poprawne formy;
rozróżnia liczebniki główne, porządkowe i zbiorowe oraz rozpoznaje wyrażenia przymkowe;
buduje poprawne zdania; wskazuje grupę podmiotu i grupę orzeczenia oraz podmiot szeregowy i domyślny;
rozpoznaje synonimy, antonimy, związki frazeologiczne oraz znaczenie dosłowne i przenośne;
stosuje poznane reguły pisowni ó/u, rz/ż, ch/h, nie oraz wielkiej i małej litery.

Ocena dobra (4)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto funkcjonalnie stosuje wiedzę o języku.

- dobiera poprawne formy odmiennych części mowy i uzasadnia wybór;
- bada zależności między częściami mowy a podmiotem, orzeczeniem, przydawką, dopełnieniem i okolicznikiem;
- przekształca zdania i równoważniki, rozwija wypowiedzenia oraz rozróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie;
- dobiera słownictwo neutralne, wartościujące, bliskoznaczne i przeciwstawne do celu wypowiedzi;
- stosuje interpunkcję w wyliczeniach, dialogu oraz zdaniach pojedynczych i złożonych odpowiednio do zrealizowanego zakresu.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto świadomie wykorzystuje zasoby języka i samodzielnie koryguje wypowiedzi.

- analizuje logiczną i gramatyczną budowę zdania;
- wyjaśnia nacechowanie emocjonalne i stylistyczne słów oraz związków wyrazowych;
- celowo urozmaica składnię i słownictwo;
- stosuje reguły ortograficzne i interpunkcyjne w samodzielnie tworzonych tekstach;
- korzysta ze słowników i innych źródeł, aby wyjaśnić wątpliwości i poprawić błędy.

Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto szczególnie sprawnie stosuje wiedzę językową w nowych sytuacjach.

- samodzielnie wyjaśnia zależności językowe na podstawie własnych przykładów;
- świadomie przekształca styl i budowę wypowiedzi dla uzyskania określonego efektu;
- rozwiązuje nietypowe problemy językowe, trafnie korzystając ze źródeł;
- tworzy teksty wyróżniające się bogactwem, precyzją i poprawnością języka.

IV. Tworzenie wypowiedzi**Ocena dopuszczająca (2)**

Uczeń tworzy krótką, zrozumiałą wypowiedź według wzoru lub planu.

- zapisuje zdania związane z tematem i zachowuje podstawową kolejność treści;
- sporządza prostą notatkę, plan wydarzeń albo krótką wiadomość;
- podejmuje próbę opisu, opowiadania z dialogiem, listu, sprawozdania, życzeń, zaproszenia, ogłoszenia, podziękowania lub dedykacji;
- stosuje wstęp, rozwinięcie i zakończenie w prostym tekście;
- czytelnie zapisuje tekst i podejmuje próbę poprawienia wskazanych błędów.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto samodzielnie tworzy typowe wypowiedzi.

- wybiera najważniejsze informacje i sporządza notatkę tekstową lub punktową;
- tworzy ramowy plan odtwórczy;
- redaguje opis przedmiotu, krajobrazu, sytuacji lub postaci;
- tworzy opowiadanie odtwórcze lub twórcze z zachowaniem kolejności zdarzeń;
- redaguje prostą korespondencję tradycyjną lub elektroniczną, sprawozdanie oraz wypowiedź użytkową.

Ocena dobra (4)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto tworzy spójne, celowe i poprawne wypowiedzi.

- dostosowuje formę, kompozycję, słownictwo i układ graficzny do celu;
- rozвивa plan wydarzeń i przekształca informacje z tekstu;
- wzbogaca opis szczegółami oraz charakteryzuje postać na podstawie jej cech i zachowań;
- buduje opowiadanie z urozmaiconą fabułą, dialogiem i opisem;
- formułuje opinię oraz uzasadnia ją logicznie dobranymi przykładami.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto samodzielnie redaguje dopracowane wypowiedzi w różnych formach.

- syntetyzuje informacje z kilku źródeł w przejrzystej notatce lub prezentacji;
- tworzy rozbudowany opis przedmiotu lub krajobrazu, charakterystykę, relację lub sprawozdanie;
- komponuje twórcze opowiadanie o przemyślanej fabule i kreacji świata;
- buduje przekonującą wypowiedź argumentacyjną;
- dokonyuje redakcji i korekty tekstu pod względem treści, kompozycji, języka, ortografii i interpunkcji.

Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto tworzy szczególnie oryginalne i skuteczne wypowiedzi.

- samodzielnie dobiera najlepszą formę do zamierzonego celu i odbiorcy;
- twórczo łączy narrację, opis, dialog i argumentację;
- świadomie wykorzystuje środki językowe do budowania nastroju i oddziaływania na odbiorcę;
- opracowuje tekst wieloetapowo, trafnie wykorzystując informację zwrotną.

V. Edukacja medialna i autorefleksja

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń rozpoznaje podstawowe rodzaje przekazów i nazywa własne emocje oraz role.

- odróżnia prostą informację o fakcie od opinii;
- wskazuje przykład reklamy i jej podstawowy cel;
- wyszukuje potrzebną informację we wskazanym źródle;
- nazywa podstawowe emocje własne i bohaterów;
- wymienia zasady bezpiecznego i higienicznego korzystania z urządzeń cyfrowych.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto świadomie korzysta z typowych przekazów medialnych.

- porównuje informację i opinię w prostych przykładach;
- rozpoznaje sposoby wpływania reklamy na odbiorcę;
- korzysta z kilku źródeł do poszerzania wiedzy;
- opisuje zagrożenia wynikające z nadmiernego czasu ekranowego i przetwarzania informacyjnego;
- określa własne role i wartości ważne w rodzinie, klasie i społeczności.

Ocena dobra (4)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto analizuje przekazy i własny proces uczenia się.

- sprawdza podstawowe informacje w innym źródle;
- wyjaśnia związek między środkami reklamy a zachowaniem odbiorcy;
- dobiera źródło do rodzaju potrzebnej informacji;

stosuje zasady higieny cyfrowej w planowaniu własnej pracy;
omawia swoje zaangażowanie, mocne strony i trudności w uczeniu się.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto krytycznie i odpowiedzialnie korzysta z mediów.

ocenia wiarygodność prostego przekazu na podstawie autora, celu, źródła i treści;
rozpoznaje emocjonalne oddziaływanie obrazu, słowa i dźwięku;
wyjaśnia wpływ mediów na decyzje, relacje i samopoczucie;
świadomie chroni prywatność, wizerunek i dobrostan cyfrowy;
formułuje refleksję o wartościach, odpowiedzialności i przynależności do wspólnot.

Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto szczególnie dojrzałe analizuje media i własne działania.

samodzielnie porównuje kilka przekazów oraz wskazuje ich mocne strony i ograniczenia;
projektuje etyczny i skuteczny komunikat medialny;
proponuje rozwiązania wspierające higienę cyfrową i dobre relacje;
wykorzystuje autorefleksję do planowania i doskonalenia własnej pracy.

VI. Praktyki lekturowe i samokształcenie

Ocena dopuszczająca (2)

Uczeń podejmuje lekturę, korzysta z podstawowych źródeł i przedstawia najważniejsze informacje.

czyta wskazane teksty w zakresie umożliwiającym rozmowę o głównych wydarzeniach i bohaterach;
dzieli się pierwszym wrażeniem z przeczytanego tekstu;
korzysta ze słownika ortograficznego lub słownika języka polskiego przy wsparciu;
odnajduje książkę lub informację w bibliotece, podręczniku albo wskazanym źródle cyfrowym;
wykonuje prostą pracę na podstawie zgromadzonych materiałów.

Ocena dostateczna (3)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto planuje typową pracę czytelniczną i informacyjną.

czyta realizowane dłuższe i krótsze teksty oraz porządkuje podstawowe informacje;
wybiera tekst zgodnie z zainteresowaniami i krótko uzasadnia wybór;
planuje czytanie, dzieląc tekst na części i terminy;
korzysta ze słowników, katalogu bibliotecznego i bezpiecznych źródeł internetowych;
sporządza prostą notatkę na podstawie jednego lub kilku źródeł.

Ocena dobra (4)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto samodzielnie organizuje uczenie się i pracę z informacją.

dostosowuje sposób czytania do celu i trudności tekstu;
formułuje pytania do lektury i wyszukuje odpowiednie fragmenty;
selekcjonuje informacje i odróżnia treści istotne od dodatkowych;
porównuje informacje pochodzące z różnych źródeł;
przedstawia wyniki pracy w przejrzystej formie i wskazuje wykorzystane źródła.

Ocena bardzo dobra (5)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto świadomie rozwija własne praktyki lekturowe i informacyjne.

samodzielnie wybiera wartościowe teksty i uzasadnia wybór kryteriami;
monitoruje tempo i stopień zrozumienia lektury oraz modyfikuje plan;

syntetyzuje informacje z kilku wiarygodnych źródeł;
 tworzy dopracowaną prezentację, notatkę, wypowiedź lub projekt czytelniczy;
 ocenia własny postęp i wyznacza konkretny cel dalszej pracy.

Ocena celująca (6)

Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto twórczo i samodzielnie rozwija zainteresowania czytelnicze.

inicjuje wartościowe działania związane z lekturą lub kulturą;
 łączy informacje i teksty z różnych dziedzin w oryginalnej syntezie;
 trafnie ocenia przydatność oraz ograniczenia źródeł;
 dzieli się wiedzą w sposób angażujący odbiorców i wspierający pracę innych.

2. Wskazówki do ustalania oceny klasyfikacyjnej

Ocena klasyfikacyjna odpowiada najlepiej utrwalonemu poziomowi osiągnięć ucznia. Nauczyciel analizuje różnorodne dowody uczenia się z całego okresu, uwzględniając zrealizowany zakres, stopień samodzielności, poprawność, złożoność zadań, postęp oraz umiejętność zastosowania wiedzy w nowych sytuacjach.

Ocena	Poziom	Dominujący obraz osiągnięć
2 - dopuszczający	konieczny	wykonuje proste zadania przy wsparciu i osiąga podstawowe cele
3 - dostateczny	podstawowy	samodzielnie wykonuje większość typowych zadań
4 - dobry	sprawne stosowanie	stosuje wiedzę, uzasadnia odpowiedzi i rozwiązuje zadania częściowo problemowe
5 - bardzo dobry	pogłębiony	samodzielnie analizuje, interpretuje, tworzy i poprawia wypowiedzi
6 - celujący	twórczy	oryginalnie i wieloaspektowo stosuje pełny zrealizowany zakres